

Vězeňská služba České republiky
Generální ředitelství Praha

Soudní č. 1672/1a, pošt. příhrádka 3, 140 67 Praha 4, tel.: 244 024 111, fax: 244 024 809, ISDS: b86abcb

Č. j.: VS-100165-3/ČJ-2018-800040-INFZ

V Praze dne 5. listopadu 2018

žadatel

Počet výtisků: 1
Výtisk č.: 1
Počet listů: 3 (oboustranně)

Datovou zprávou

SDĚLENÍ

ve věci žádosti o poskytnutí informací

Dne 26. října 2018 byla Vězeňské službě České republiky, organizační jednotka Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky jako subjektu ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, povinnému poskytovat informace týkající se jeho působnosti („povinný subjekt“), doručena a s čj. VS-100165-1/ČJ-2018-800040-INFZ zaevidována žádost o poskytnutí informace podaná podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů („zákon o svobodném přístupu k informacím“). Žádost o poskytnutí informace podal účastník řízení [redacted], advokát, osvědčení ČAK č. [redacted], Advokátní kancelář [redacted] se sídlem [redacted] Praha 5 („žadatel“).

Žadatel se učiněným podáním domáhal poskytnutí informací z oblasti stravování vězněných osob. Konkrétně žádal informace:

1. *„Jakým způsobem je po dobu, za trvání výkonu trestu odnětí svobody zajištěna vězňům strava v případě speciálních požadavků na stravování a jiných stravovacích návyků, a to pro*
 - a) bezlepkové diety,
 - b) vegetariánství a
 - c) veganství?
2. *Jaké různé druhy zvláštní stravy (bezlepková, diabetická, pankreatická, vegetariánská apod.) mohou být připravovány a poskytovány vězňům ve Vazební věznici Hradec Králové?*
3. *Pokud nemůže být ve vězeňském zařízení (Vazební věznice Hradec Králové) připravována*
 - a) strava bezlepková,
 - b) vegetariánská nebo
 - c) veganská,*jaké objektivní důvody tomu brání? Je v takovém případě umožněno alespoň podávání (ohřívání, bez přípravy) specifické stravy vězňům, kterou jim externě připraví a do vězení doručí třetí osoby, například rodina či náboženská obec, jak vyžaduje judikatura Evropského soudu pro lidská práva?*

4. *Seznam aktuálně platných předpisů vydaných povinným subjektem, respektive generálním ředitelem Vězeňské služby České republiky, kterými je regulována strava odsouzených osob po dobu výkonu trestu odnětí svobody?*
5. *Elektronická kopie dokumentů uvedených v bodě 3.“.*

I.

Na úvod řízení vedeného dle ustanovení § 14 a za užití ustanovení § 20 zákona o svobodném přístupu k informacím ředitel odboru správního Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, příslušný správní orgán prvního stupně k řízení o žádostech o poskytnutí informace, konstatuje, že právo na informace je ústavně zakotveno v čl. 17 Listiny základních práv a svobod („Listina“).

Bližší úpravu „práva na informace“ provádí zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, kdy upravuje jak základní podmínky, za nichž mají být informace poskytovány, tak také podmínky přístupu k nim. To značí, že podústavním způsobem zajišťuje právo veřejnosti na informace, jež mají k dispozici státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce, jakož i jiné subjekty, vyjmenované v ustanovení § 2 odst. 2 zákona o svobodném přístupu k informacím, které rozhodují o právech a povinnostech občanů a právnických osob.

Shodně platí, že právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, půjde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná k ochraně práv a svobod druhých, bezpečnosti státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví nebo mravnosti. Taktéž podle Mezinárodního paktu o občanských a politických právech má každý právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu. Užívání práv zde uvedených s sebou ovšem nese zvláštní povinnosti a odpovědnost, a proto může podléhat určitým omezením. Tato omezení mohou být stanovena zákonem a musí být nutná k respektování práv nebo pověsti jiných nebo k ochraně národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku nebo veřejného zdraví nebo morálky.

Rovněž Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod v čl. 10 stanoví, že každý má právo na svobodu projevu. Právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti i odpovědnost, nicméně může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.

Předestřené se patří uzavřít, že smyslem a účelem práva na informace (dle čl. 17 Listiny základních práv a svobody) je především veřejná kontrola výkonu státní moci. Současně však *„právo na informace nelze chápat jako neomezené právo člověka na uspokojení osobní zvědavosti či zvidavosti“ (viz usnesení Ústavní soud ze dne 18. prosince 2002, sp. zn. III. ÚS 156/02)“.*

Nelze ani opominout, že jistá omezení jsou dána např. kogentní právní úpravou v ustanovení § 2 odst. 4 zákona o svobodném přístupu k informacím. Cit.: *„Povinnost poskytovat informace se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací.“.*

Príslušný správny orgán prvého stupňa k řízení o žádostech o poskytnutí informace, i uvádí, že žadatel dostal požadavkům stanoveným v § 14 odst. 2 zákona o svobodném přístupu k informacím. Tudíž neshledal důvody pro uplatnění postupu ve smyslu § 14 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím, neb učiněné podání mělo „náležitosti žádosti o poskytnutí informace jmenované v § 14 odst. 2 zákona o svobodném přístupu k informacím; ze žádosti je zřejmé, kterému povinnému subjektu je určena, a žadatel se jejím prostřednictvím domáhá poskytnutí informace ve smyslu tohoto zákona“.

II.

Na základě posouzení merita žádosti, na podkladě seznání skutkového a právního stavu v oblasti svobodného přístupu k informacím, ředitel odboru správního Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky neshledal důvody pro neposkytnutí požadovaných údajů žadateli. Proto se informaci poskytuje:

K bodu 1

Z platné právní úpravy a na základě dalších dokumentů vyplývá, že veškeré činnosti ohledně stravování a výživy osob ve výkonu trestu odnětí svobody (též ve výkonu vazby) respektují a naplňují ustanovení Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004, vychází z platného znění zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů, dále požadavků určených ve vyhlášce č. 137/2004 Sb. o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných, ve znění pozdějších předpisů.

Činnosti v záležitostech stravování vězněných osob respektují také *Kodex alimentarius* a v neposlední řadě Zásady správné výrobní a hygienické praxe ve stravovacích službách a zohledňují Systém HACCP - soubor preventivních opatření, které slouží k zajištění zdravotní nezávadnosti potravin a pokrmů během činností související s výrobou, zpracováním, skladováním, manipulací, přepravou.

Podrobnosti pak upravuje vnitřní předpis Vězeňské služby České republiky, vydaný v souladu s ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů; interní akty řízení je oprávněn vydávat generální ředitel Vězeňské služby České republiky, který tento bezpečnostní sbor řídí. Problematiku stravování příslušníků a zaměstnanců v pracovním poměru k České republice; Vězeňské službě České republiky, osob ve výkonu vazby („obviněný“), osob ve výkonu trestu odnětí svobody („odsouzený“) a osob ve výkonu zabezpečovací detence („chovanec“), zásobování stravovacích provozů organizačních jednotek potravinami, proviantním materiálem, zařízením velkých kuchyní ve třídách majetku č. 40 a 42, evidenci ve stravovacích provozech, peněžní limity stravného a úhrady nákladů ve stravovacích provozech, v podmínkách Vězeňské služby České republiky tím upravuje Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 30/2014 o stravování ve Vězeňské službě České republiky.

Podle § 33 tohoto Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 30/2014 o stravování ve Vězeňské službě České republiky (s nadpisem „*Stravování vězněných osob s jinými stravovacími návyky*“),

„(1) *Stravováním vězněných osob s jinými stravovacími návyky se rozumí stravování pro osoby, jejichž kulturní a náboženské tradice neumožňují konzumovat běžnou stravu.*

(2) *Osobám s jinými stravovacími návyky nebo osobám, které odmítají akceptovat běžné stravovací zvyklosti, může být poskytnuta strava, která není v rozporu s jejich vírou (založením, přesvědčením), na základě písemné žádosti těchto osob podané řediteli věznice a jen v případě, umožňují-li to podmínky věznice. Pokud je ošetřujícím lékařem přiznána léčebná výživa, může být strava respektující jiné stravovací návyky poskytnuta pouze za předpokladu, že její charakter nebo obsah není na základě písemného vyjádření nutričního terapeuta v rozporu s příslušnou léčebnou výživou stanovenou na základě indikace ošetřujícího lékaře.*

(3) *Podmínkami věznice se ve smyslu odstavce 2 rozumí*

- a) vybavení kuchyně vhodným technologickým zařízením,*
- b) kvalifikace personálu,*
- c) dostupnost odpovídajících surovin,*
- d) zajištění zdravotní nezávadnosti připravované stravy.“.*

K bodu 2

Vazební věznice Hradec Králové ve svém stravovacím provozu krom stravování vězňených osob s jinými stravovacími návyky připravuje i bezlepkovou dietu a vaří i pro vegetariány. Přičemž pro osoby vyznávající vegetariánství je možné takovou stravu připravovat pouze za předpokladu, že jim na základě indikace lékaře nenáleží léčebná výživa.

K tomu se patří dodat, že v rámci Vězeňské služby České republiky (věznic, vazebních věznic, ústavů pro výkon zabezpečovací detence) se veganská strava nepodává. K důvodům náleží absence dostatečně kvalifikovaného personálu i dostupnosti surovin tak, aby mohla být zabezpečena plnohodnotná strava.

K bodu 3

Praxe „donášky“ zvláštní (speciální) stravy ze strany třetích osob osobám obviněným nebo odsouzeným není ve Vězeňské službě České republiky zavedena.

Lze však na tomto místě poukázat na právní úpravu v ustanovení § 16 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu. V ní se uvádí: „*Odsouzenému, který vzhledem ke svému založení nebo přesvědčení nechce akceptovat běžné stravovací zvyklosti, se umožní pořizovat na vlastní náklady doplňkovou stravu, umožňují-li to podmínky ve věznici. Pokud je odsouzenému přiznána léčebná výživa, nesmí s ní být doplňková strava v rozporu.“.*

K bodu 4

Vedle již v textu v bodu 1. jmenovaných právních předpisů, úpravu stravování v podmínkách Vězeňské služby České republiky také provádí Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky 11/2015 o sjednocení léčebné výživy ve stravovacích provozech Vězeňské služby České republiky a kterým se mění Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 30/2014 o stravování ve Vězeňské službě České republiky.

Nařízení upravuje podávání léčebné výživy ve Vězeňské službě České republiky osobám ve výkonu vazby, osobám ve výkonu trestu odnětí svobody a osobám ve výkonu zabezpečovací detence, stanovuje jednotné jídelní lístky pro léčebnou výživu ve všech organizačních jednotkách Vězeňské služby České republiky, v návaznosti na úpravu provedenou jiným vnitřním předpisem (Nařízení č. 30/2014 o stravování ve Vězeňské službě České republiky).

Mimo jiné se v něm určuje (§ 2), že jídelní lístky pro léčebnou výživu jsou:

- „a) určeny pro stravování odsouzených, obviněných a chovanců s přiznanou léčebnou výživou,*
- b) sestaveny nutričními terapeuti Vězeňské služby,*
- c) neměnné pro referáty stravování a výživy všech organizačních jednotek, vyjma nutných opatření ve vězeňských nemocnicích.*

Změny jídelních lístků jsou povoleny pouze ve výjimečných situacích (kupříkladu technické omezení provozu, výpadek v dodávkách surovin). Množství surovin vyjádřené v základních měrných jednotkách, odpovídajících stanoveným nutričním hodnotám, určuje nutriční terapeut v nutričním deníku“.

K bodu 5

Při poskytnutí informací vyžadovaných žadatelem ředitel odboru správního Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, příslušný správní orgán prvního stupně k řízení o žádostech o poskytnutí informace, postupoval podle Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 24. července 2009, čj. 13/2008-SOSV-SP, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, jak byla uveřejněna pod č. 19/2009 Sbírky instrukcí a sdělení, a podle znění Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 6. června 2012, čj. 575/2011-OT-OSV, kterou se mění Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 24. července 2009, čj. 13/2008-SOSV-SP, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, uveřejněna pod č. 19/2009 Sbírky instrukcí a sdělení.

V této Instrukci se ve vztahu k ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) zákona o svobodném přístupu k informacím stanoví, že *„omezit poskytnutí informace vztahující se výlučně k vnitřním pokynům a personálním předpisům povinného subjektu lze v tom rozsahu, v němž tyto pokyny nebo předpisy regulují vztahy mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci nebo vztahy výhradně uvnitř povinného subjektu, aniž by se výsledky takové regulace projevíly navenek. Toto omezení je fakultativní a závisí na správním uvážení povinného subjektu.“*

To značí, že podaný výtah z Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky 11/2015 o sjednocení léčebné výživy ve stravovacích provozech Vězeňské služby České republiky a kterým se mění Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 30/2014 o stravování ve Vězeňské službě České republiky a předložené výňatky z Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 30/2014 o stravování ve Vězeňské službě České republiky jsou výsledkem právě takového správního uvážení.

III.

Na závěr k poskytnutí informací ředitel odboru správního Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, správní orgán prvního stupně věcně příslušný k řízení o žádostech o poskytnutí informace, připojuje, že právo na pravidelné poskytování stravy je projevem jedné ze základních zásad výkonu trestu odnětí svobody, jak jsou stanovené v ustanovení § 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. A podle odst. 2 tohoto ustanovení se s odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody musí, mimo jiné, jednat, aby bylo zachováno jejich zdraví.

Složení, množství a nutriční hodnotu potravin určují stravní normy v rámci finančního limitu na den a osobu, jak je určuje Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 30/2014, a to tak, aby odpovídaly požadavku na zachování zdraví a zohlednily rovněž zdravotní stav odsouzeného, jeho věk a obtížnost vykonávané práce. Podle uvedených kritérií se rozlišují: základní stravní norma, norma s přísadkami, norma pro středně pracující a norma pro

těžce pracující. Odsouzeným může být přiznána i léčebná výživa. O jejím přiznání, druhu a délce trvání rozhoduje lékař (viz § 15 odst. 2 řádu výkonu trestu). Hospitalizovaní, vážně nemocní odsouzení dostávají léčebnou výživu odpovídající normám v civilních nemocnicích, speciální diety bílkovinné, výživné a diabetické.

Všechna jídla se vaří podle platných receptur pro přípravu teplé stravy. Jídelníček posuzuje nutriční terapeut, schvaluje lékař a ředitel věznice. Strava se ukládá pro kontrolu orgánů dozoru vězeňství v ledniče po dobu tří dnů. Stravu vždy kontroluje vedoucí kuchyně, kterým je zaměstnanec Vězeňské služby České republiky. Ochutnává ji každý den vrchní inspektor vězeňské stráže - velitel směny.

Při poskytování stravy, jak již bylo také zdůrazněno, se zohledňují též požadavky kulturních a náboženských tradic odsouzených. Takové zohlednění je významným prostředkem prevence konfliktních situací, resp. nežádoucích situací v podobě například odmítání stravy.

Jaroslav Bauer
ředitel odboru správního
Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky
v z. Mgr. Alice Hladíková

Za správnost: JUDr. Miroslav Bělecký